

NOTRANJEC

Izhaja vsake soboto

in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 vin. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Breg št. 12.

GLASILO

KMETSKE STRANKE NA NOTRANJSKEM.

Inserati

se računajo za celo stran 36 K, za $\frac{3}{8}$ strani 25 K, za $\frac{2}{8}$ strani 18 K, za $\frac{1}{8}$ strani 9 K, za $\frac{1}{16}$ strani 5 K, $\frac{1}{20}$ strani 3 K. Pri večkratni objavi primeren popust.

Gosp. naročnike prosimo, da poravnajo naročnino za to leto. Tudi one gospode, ki nam še dolgujejo zneske za inserate, prosimo, naj nam jih pošljejo. — Ako bi bili komu pomotoma priložili opozorilo, naj plača, naj nam takoj naznani, ker se bo „Notranjec“ v kratkem preselil v Narodno tiskarno.

Volitve v Trstu.

Velikanski uspeh, ki so ga dosegli Slovenci pri volitvah v nedeljo, je podžgal Italijane, da so za ožjo volitev v mestu napeli vse moči. Kar je pod milim nebom le mogoče, vse so storili Italijani, da bi le ne bil v mestu samem izvoljen noben Slovenec.

Slovenci, Italijani in socialni demokratje so šli tudi v ožjo volitev kot samostojne stranke. Kompromisa ni bilo nobenega med njimi. Italijani so raje glasovali za socialne demokrate, kakor za Slovence. Socialni demokratje so prepustili volilcem, da v ožjih volitvah med Slovenci in Italijani glasujejo kakor hočejo.

Vedeti je bilo pač vnaprej, da pri teh ožjih volitvah Slovenci ne prodrejo. Italijani imajo v rokah še ogromno moč, imajo na tisoče ljudi vpliv, imajo denar..., to so „argumenti“, ki igrajo pri volitvah velikansko vlogo in ki so bili odločilni pri včerajšnji ožji volitvi.

Iz četrte kurije v mestu je bilo včeraj izvoljenih deset socialnih demokratov in šest Italijanov. Propadel je tudi dr. Gregorin.

Toda ta izid ožjih volitev kar nič ne zmanjšuje velikanskega uspeha, ki so ga Slovenci dosegli pri teh volitvah. „Mi vstajamo in vas je strah“, zakličejo lahko z opravičenim ponosom tržaški Slovenci svojim narodnim nasprotnikom. Strah, blazen strah pred Slovenci — to je signatura minole volilne borbe. Tisti Italijani, ki so toliko let ošabno tajili, da je v Trstu sploh kaj Slovencev, ki so vedno Slovence prezirali in zaničevali kot brezpomemben element, ti so se zdaj tresli in so

trepetali pred Slovenci in tri dni je „Pikolo“ priznaval v vsaki vrsti svojih člankov, da so Slovenci postali mogočen faktor v Trstu, odločilen faktor v pravem življenju tržaškega mesta.

Tržaško Italijanstvo čuti, da propada in se pogreza in da stopa Slovenec na dan, čuti da utegne slovenski živelj vzlic vsemu zatiranju, zapostavljanju in pritisku zlomiti vse, kar ga tlači in kadar se gospodarsko utrdi, zavzeti tržaško trdnjavo. Iz tega čuta in spoznanja se je porodila blazna jeza, ki je potisnila fanatikom revolverje v roko, da so streljali na Slovence.

Napredovanje Slovencev v Trstu tekom dvajsetih let je čudovito. Niti Čehi, žilavi, vstrajni in zavedni Čehi na Dunaju, se ne morejo izdaleč izkazati z napredkom primernim napredku tržaških Slovencev. V celi Avstriji ga ni mesta, kjer bi se bile v tem času zgodile tako globokosežne narodnostne premembe, kakor so se v Trstu v teku dvajsetih let in zlasti v teku zadnjih deset let. Resnično, vztrajno in sistematično delo rodi svoj sad vedno; v Trstu je ta sad tako bogat, da zre vsa Slovenija z občudovanjem na brate ob Adriji.

Ni je moči na svetu, ki bi mogla ustaviti napredovanju Slovencev v Trstu. Kar je mogoče storiti, da se zadrži to napredovanje, se zgodi vse. Slovencem ne dajo niti najpotrebnejših šol, samo da bi se slovenski živelj laglje in hitreje poitalijančil. Med tistimi, ki tvorijo danes jedro tržaškega italijanstva, jih je na tisoče, ki so slovenske krvi in so se potopili v Italijanstvu. Na tisoče je Slovencev, ki so pri teh volitvah glasovali s socialdemokratično stranko, in na tisoče jih je tudi, ki so šli v boj z Italijani, ker so pri njih v službi, ker so od njih odvisni in ker jih je premotila sladka beseda ali denar. Tudi hladen računar mora priznati, da je bilo poleg tistih glasov, ki so jih dobili slovenski kandidatje, oddanih gotovo še 5000 slovenskih glasov za socialne demokrate in za Italijane, in to se mora upoštevati, če se hoče spoznati pravo veljavo slovenskega življa v Trstu.

Nauk minolih volitev, ki ga tudi Italijani ne bodo utajili, je, da Trst ni italijansko mesto, nego slovensko-italijansko mesto.

Politične vesti.

„Zveza južnih Slovanov“ je v seji sklenila, glasovati proti italijanski vseučeliški predlogi kakor tudi proti proračunu. Dalmatinskim poslancem se je dalo na prosto, da se lahko absentirajo pri nekaterih nepolitičnih postavkah v proračunu.

Politika „Poljskega kluba“. V seji „Poljskega kluba“ je poslanec Stapinski svaril pred zvezo z Nemci. Takšna zveza je za Poljake nevarna. Kar se vlade tiče, je dokazano, da je Slovanom sovražna. Zato ne more prevzeti odgovornosti na svojo vest, da bi podpiral tako vlado. Prvi pogoj poštene narodne politike bi bil, da bi se Poljaki približali „Slovanski enoti“. Klub je končno sprejel resolucijo, v kateri se izreka za dosedanje politiko popolne svobode napram vladi in strankam.

Nevarnost vojne med Turčijo in Grško. Turška vlada zbira veliko armado na meji Tesalije. Iz Soluna in Drinopolja odhajajo neprestano posebni vlaki z vojaki in vojnim materijalom na grško mejo, kjer je že zbranega več tisoč vojaštva vseh strok. Tvrdba Alatini je dobila nalog, naj nemudoma preskrbi moko in druga živila za štirideset bataljonov. Te turške vojne

priprave so povzročile na Grškem prave paniko. Zato je jela tudi grška vojna uprava z vso hitrostjo pošiljati nove polke v Tesalijo.

Mobilizacija na Ruskem. „Nova Reforma“ javlja, da je ruska vojna uprava odredila delno mobilizacijo v kraljestvu Poljskem. Vlada je dala povsodi nabiti lepake, v katerih se rezervisti pozivajo, naj se nemudoma zglase pri svojih polkih. Nadalje je vojna uprava ukazala nabor za vojaško službo sposobnih konj. Vse te odredbe so baje v zvezi z dogodki v Perziji.

Domače vesti.

Fran Lavrenčič †. V Gradcu je umrl gospod Fran Lavrenčič. Pokojnik je iz znane rodoljubne rodbine Lavrenčič iz Postojne. Akoravno je živel nad 40 let v tujini, je vendar ostal zvest svojemu narodu. Naj v miru počiva!

Telovadno društvo „Sokol“ v Postojni nanašanja, da so došli nabiralniki za „Sokolski dom“. — Obračamo se tedaj do zavednih, narodnih gg. gostilničarjev in hotelirjev z uljudno prošnjo, da se zglasijo pri br. blagajniku F. Kutinu ter pošljejo po nabiralnike. Upamo, da ne bode nobenega narodnega lokala v Postojni, kjer ne bo tega nabiralnika, ki bo služil toli blagemu namenu. Sokolski na zdar!

Obisk postojnske jame je jako povoljen. V pretečenem tednu je bila deška meščanska šola iz Reke

Listek.

Nekaj cerkvene zgodovine.

(Dalje.)

Prednik Pija IX. je bil papež Gregorij XVI. (1831—1846). Kako skromno in revno je živel ta cerkveni poglavar, pojasnuje že sam naslednji dogodek: O priliki vizitacije „patrimonije sv. Petra“ t. j. papeževe države, je imel seboj sledeče sijajno spremstvo: 30 dvornih in 6 tovornih vozov, jeden teh je bil namenjen samo prevažanju srebrnine; — celo krdelo ministrov, prelatov, dvorjanov in burkežev, 30 nobelgardistov na konjih, ter brezštevilno postrežnikov in služabnikov. To je bilo spremstvo onega „Kristusovega namestnika“, ki na svojem potovanju ni ničesar drugega delal, nego dobro jedel in pil — in na vse strani blagoslove delil.

V Loretu je izdala ta družba samo za obed 3240 frankov. Ker „nezmotljivi“ oče ni mogel zavžitih jedil prebaviti, nosili so v ponočni procesiji škofje v spremstvu orožnikov in papeževih plemskih stražnikov papeževe nočne rjuhe okoli, da bi ljubi Bog izvedel, da njegovega namestnika trebuh boli. — To štiri tedne trajajoče „romanje“ je stalo le svotico „dveh milijonov frankov“. Kaj čuda, da je bilo ob Gregorjevi smrti v cerkveni državi 150 milijonov dolga, a objednem 5000 političnih jetnikov, ter velika drhal postopačev in tolovajev.

Ko je bil izvoljen papežem Pij IX. dne 16. junija 1846., pozdravljalo ga je vse kot „revolucionarja“ na Petrovem stolu. A kolika prevara! V cerkveni državi je bila takrat policija, sodišče in vsa uprava v rokah duhovščine, a popolnoma popačena in pokvarjena. Tattovi, tolovaji in morilci so „zaradi svojih višjih zvez“ varno pete odnesli, a s politično in cerkveno sumnimi so se polnile ječe. Obravnave proti njim so bile tajne in duhovnik je bil objednem obtožitelj in zagovornik. Sveti oficij kot sod za bogokletstvo, zlodejstvo proti nravnosti (kakor n. pr. opuščanje obiska maše ali spovedi, odpad od vere itd.) je obstal še po letu 1848., katerega leta je pravični ljudski srd siloma razbil duri inkvizicijskih ječ in dalje do leta 1870. Glavno mesto papeževo je imelo pač 26 samostanov, a nobene redne ljudske šole.

Vse je bilo ob tla in v prah poteptano; poraženo je bilo gospodarstvo in poljedelstvo, ljudje v Kampanji in v Getu (rimsko predmestje) so živeli v stanovanjih podobnih pasjim hlevom, v špelunkah in brlogih, a sveti oče pa se je vozil v krasni dvorni kočiji, ki je stala samo malenkost pol milijona lir. In še ne dovolj, še dalje je segel Pij IX., kar si cela preteklost ni drznila formelno storiti, osmelil si je izvršiti ta papež!

Proglašenje neomadeževanega spočetja Marije, zloglasne okrožnice z dne 8. decembra 1864 in verska resnica o papeževi nezmotljivosti, ta trojica podaje krono Pijevemu papeževanju. S temi proglastitvami, s

z 90 dijaki v jami; v torek, dne 15. t. m., gojenke meščanske uršulinske šole iz Ljubljane ter 30 gojencev gozdno tehnične šole. Dne 19. t. m. obišejo Srbkinje našo vilenico ter v kratkem tudi Rusi. Razun tega je vsaki dan polno drugih obiskovalcev jame. V splošnem je obisk letošnje leto jako dober.

Glas iz občinstva. Sedaj ko smo postali mestjani, bi bilo priporočati merodajnim faktorjem, da tudi običajne jutranje, opoldanske in večerne promenade naših nam sicer jako ljubih govedic tako uredijo, da se jim markira pot morebiti raje skozi „Majland“ ali kje drugje, da ne motijo pasaže ter ne strašijo po nepotrebnem z dirjanjem po drevoredu naših nam ljubih gostov ter obiskovalcev jame. Menim, da bi jim bilo za ta ukrep tudi društvo za promet s tujei hvaležno. Pa ne da bi si to misel napačno tolmačili naši posestniki. — Tudi park pri črpališču je potreben, da se ga nekoliko uredi. Menimo, da ne bi bili z majhno ureditvijo istega bogsigavedi kaki stroški.

Vodja tukajšne okrožne bolnice je šel na orožne vaje ter ima vsled tega 6tedenski dopust. Ker pa naš gosp. okrajni zdravnik ne more vse te obile posle, ki jih ima izvrševati, bi bilo gotovo na mestu, da se za ta čas preskrbi za substituta. Ker je gospod okrajni zdravnik obenem tudi železniški zdravnik, se pogosto prigodi, da ga ni celi dan doma. Sedaj pa pomislimo, kje naj se išče v slučaju nujne zdravniške pomoči gosp. zdravnika, ko ni drugega v mestu? Po

našem mnenju bi morali v to poklicani faktorji skrbeti, da ima okrožna bolnica vedno zdravniško pomoč na razpolago. To niso nikakor mestu primerne razmere.

Pomisleka vredno. Kakor se čuje bode vojaška oblast vojaštvo, ki je začasno nastanjeno vsako leto v Sežani, vsled slabe pitne vode premestilo na Opčine ali kam drugam. — Sedaj bi bil čas, da se mestna občina postojnska potruži za pridobitev stalnega vojaštva v Postojno, s čimur bi se promet v Postojni precej zboljšal in oživil. —

„Postojnski salonski orkester“ priredi pričetkom prihodnjega meseca o priliki občnega zbora tukajšne ženske podružnice Ciril-Methodove družbe koncert v prid družbi. Ker se bodejo izvajale na tem koncertu le strogo in izključno slovanske skladbe, opozarjamo na ta koncert že sedaj naše občinstvo ter pričakujemo z ozirom na preblagi namen, v katerega se priredi koncert iz Postojne in okolice prav obilne udeležbe.

Prostovoljno gasilno društvo v Planini pri Rakeku, priredi v nedeljo dne 8. avgusta t. l. veliko vrtno veselico spojeno z blagoslovljenjem gasilnega doma, ter prosi, da se bratska društva na to ozirajo.

Slikar g. Jakopič je na lastno odgovornost zidal v Latermanovem drevoredu v Ljubljani umetniški dom. Posetimo razstavo v tem domu v kar največjem številu!

Srečkanje. Finančno ministrstvo je dovolilo v zvezi s trgovskim ministrstvom društvu za oskrbo otrok in mladine v Idriji odkupa prosto srečkanje s 1000

katerimi se bomo pozneje bavili, se je neomejeni absolutizem rimsko-katoliške cerkve vzpel na najvišji vrhunec. Temina je znova razprostrla krila, okorele dogme bijejo v obraz zdravemu razumu, črna armada stopa v boj za reakcijo, nazadnjaštvo in za prilastitev duševnega varuštva. Toda kakor zlato solnce nočno temino premaga, tako stopa novi duh časa na dan in vsi pastirski listi Leona XIII. in Pija X. mu ne bodo zabranili pota; vse črne nakane in spletke bode, kakor naval še jezove drobi, zrušil in človeštvu odprl vir svobode, resnice in pravice!

Vse se razvija naprej; za zimo pride spomlad, kakor dan za nočjo, Tudi človeštvo stopa, četudi počasi pa sigurno naprej! Napredni duh je zdobil staroveško suženjstvo, razbil srednjeveško tlačanstvo, osvobodil je in bode še tudi duha iz spon klerikalizma!

Razvoj cerkve in njenih nauk.

Orisali smo v prejšnjih poglavjih s kratkimi potezami, kako se je cerkev v teku stoletij razvijala, dospela v dobi srednjega veka na najvišjo stopinjo moči in veljave, videli smo, kako je ona svojo moč izrabljala v popolnoma svetne namene, samo da si ohrani ter utrdi svetovno moč in veljavo.

Iz prvotne plemenite vere bratstva in ljubezni so se razvile razne dogme, koje so po večjem povzete iz raznih drugih že propadlih in pozabljenih ver. V te, od raznih cerkvenih predstojnikov

samovoljno postavljene dogme je silila cerkev in še sili verovati. Kdor se predrzne dvomiti, ta bodi proklet. Čudno je, da „nezmotljiva“ cerkev, koja hrani „večne resnice“, tako pogostoma kaj novega znajde. Tako dobimo:

Da se rabi blagoslovljena vođa od 120. leta. Menihi so nastali krog 350. leta. Latinske maše leta 394. Poslednje olje se je uvedlo leta 540. Vice so dozidali 596. l. Klicanje Marije, božje porodnice in svetnikov leta 540. Poljub papeževe noge leta 803. Posvetitev svetnikov leta 898. Zvonovi leta 1000. Celibat duhovnikov 1074. Odpustki leta 1119. Oproščenje odpustkov leta 1200. „Svete inkvizicije“ leta 1204. Skrivna ušesna spoved leta 1215. Verske resnice o brezmadežnem spočetju Marijinem 1854. Papeževa nezmotljivost leta 1870. Mi bomo pregledali samo iznajdbe nove dobe, 19. stoletja, koje je iznašel papež Pij IX., ki je bil, kakor je dokazano, v svojih mladih letih sam ud prostozidarske lože (framazon), torej svobodomislec, katere je seveda pozneje kot papež preklinjal in preganjal. Poglejmo torej temno trozvezdo, katero je on prikoval na nebu jezuvitsko zvutih veronaukov.

1. Dogmatizovanje brezmadežnega spočetja device Marije;

2. enciklika (okrožnica) z dostavkom: „silabus“, s katero je „zmote časa“ proklel, in

3. sklep cerkvenega zbora o „papeževi nezmotljivosti.“

(Konec prih.)

srečkami po 20 v za dobrodelne namene. Izključili so dobitke v denarju in monopolnih predmetih.

Morilec Fedransperg, ki je bil radi umora in nečloveškega ravnanja s truplom svoje žrtve pevke Fabry pred tržaško poroto na smrt obsojen, je pomiloščen, in se mu spremeni smrtna kazen v dosmrtno ječo.

Nesreča na železnici. Povožil je tovorni vlak št. 2282 približno 1 kilometer od Kočevja neko 36 let staro žensko Kestner. Kako je nesreča nastala ni znano, domneva se pa, ker je ženska bila podvržena padavici, da se je pri prehodu vstrašila in padla pod vlak. Strojevodja jo je prepozno zapazil in ni mogel vlaka pravočasno ustaviti.

V trebuh ga je sunil. Dne 25. majnika t. l. sta se sprla v Predtrgu dva laška zidarja, in sicer 20 let stari Janez Sturm in 34 let stari Janez Marchiol, in sicer radi tega, ker je baje Markiol na knjižico Sturma vzel nekaj kruha. Začela sta se ruvati, a vzlic temu da so ju razdvojili, skočila sta skupaj, pri tem je pa Sturm sunil svojega nasprotnika z obuto nogo tako v trebuh, da je ta vsled vnetja trebušne mreže umrl. Storilca so oddali sodišču.

Cesar je dal za nemško gledališče v Ljubljani 20.000 K, torej ravno toliko kot ob priliki groznega potresa celi kranjski deželi.

Slovenska strahopetnost. Nekateri Slovenci iz napačne strahopetnosti vlagajo nemške pritožbe različnim c. kr. uradom. Sramota!

Ponemčevanje Opatije napreduje. V tamošnjo nemško šolo zahaja sedaj že preko 240 otrok. Šola se razširi v kratkem v šestrazrednico in nato v meščansko šolo. Opatijski Nemci so dali za nemško šolstvo doslej 40.000 K. Poglavitna pomoč pa prihaja od vlade in od nemškega Šulferajna, ki je prav sedaj globoko segel v žep prevzemši stroške za razširjavo šole.

Nemška nestrpnost. Občinski zastop v Landskronu je razposlal vsem gostilničarjem sledeče okrožnice: Občinski odbor je v eni zadnjih sej sprejel naslednji sklep: Gostilničarjem je znan prepovedano, v svojih gostilniških prostorih ob proščanju, gostijah, plesnih venčkih in drugih zabavnih prireditvah rabiti češke godce za godbo. Gostilničarji, ki ravnajo proti temu sklepu, morajo plačati globo 10 K za ubožni fond. Ta sklep je naperjen proti godcem, ki so se priselili s Češkega, in sedaj našli na Koroškem že drugo domovino in ki pri vseh volitvah volijo z Nemci. Storjen je iz strahu, da bi morda teh par čeških godcev počehilo nemško-slovensko Koroško.

„**Že zopet slovenska gos,**“ te besede je slišala za sabo Slovenka, ki je iz gizdavosti naročila po kratkem presledku zopet obleko pri nemški šivilji S. v Ljubljani. Iste besede veljajo vsem moškim in ženskim osebam, ki se ne drže gesla: Svoji k svojim!

„**Zaplotniki,**“ to skromno ime so si izbrali nekateri vrli slovenski možje v Ljubljani, ki ne ljubijo svojega naroda le z jezikom, ampak tudi žrtvujejo svoj, z delom pridobljeni denar v slovenske namene, pred-

lagajo, naj bi vsakdo daroval družbi sv. Cirila in Metoda, da bi ustanovila več slovenskih šol v slovenskih obmejnih krajih. Najboljše bi bilo vrediti te prispevke tako, da bi dajali vsi po svojih močeh prostovoljni davek v mesečnih obrokih (majhno svotico, toda redno). Pritrgajmo si denar s tem, da ne kupimo toliko takih predmetov, ki jih izdelujejo tujci.

Pri Sv. Ivanu v Trstu je bila do predkratkim običajna samo slovenska služba božja; izza ukaza tržaškega škofijstva se je uvedla sedaj tudi italijanska propoved ob nedeljah in praznikih v omenjeno cerkev. Ali je nova uvedba potrebna ali ne, zato ne vpraša duhovska oblast, nego zato ji je, da se prikupi vladajočim činiteljem in da izpodrine iz starodavne postojanke slovenščino. Tako se plačujejo Slovenci zato, ker napolnujejo tržaške cerkve.

Kako se prezira slovenščina v Gorici? Ondotna orožniška postaja si je razobesila neko novo desko z nemškim in italijanskim napisom; o jeziku, ki ga govori večina deželanov, o slovenščini ni na tabli ne duha ne sluha.

Slovencev ne bo rešil klerikalizem, pač pa narodna zavednost in narodni ponos! Istino so pogodile s temi besedami odbornice ženske podružnice Ciril-Methodove v Ptuj, zavrivši neki mariborski list, ki jih je napal.

Ameriški Slovenci kot vzgled. Gospod Frank Hudovernik nas je razveselil s pošiljateljico iz daljnega Klevelanda. Poslal nam je za družbo sv. Cirila in Metoda mnogo raznovrstnih znamk. Gospod Frank Hudovernik je 1. tajnik Slov. Sokola in Slov. Nar. Čitalnice v Klevelandu v Ameriki. Ta čitalnica je tudi naročena na Notranjca. V Ameriki imamo več zavednih naročnikov našega lista, ki se vkljub boju za blagostanje, vkljub daljini, ki nas loči, vendarle zanimajo za svoj dom, za domače boje in pridobitve, priporočamo pa se še v naročitev. Naročnina za Ameriko znaša šest kron. Ljubljenega sina ali brata v tujini ne moremo bolj razveseliti kakor s tem, da jim naročimo domač list, ki jih redno vsak teden dohiti in, ki je za Ameriko le radi poštnine dražji.

Mladina, naš ponos. Društvo „Narodna delavska organizacija“ vabi k vstopu vse notranjske delavce in obrtnike, ki žive v Ljubljani (ali v Trstu). To društvo je priredilo gledališko predstavo, v kateri so igrali le mladi vajenci in delavke in to tako dobro, da je bilo veselje. En vajenec je igral avskultanta, drugi sodnika, tretji celo sodnega nadzornika. Posebno dobro se je odrezal tudi sodni sluga. Imenitno je bilo, ker so mladeniči igrali navdušeno, le obrazki, četudi obrobljeni od sivih in črnih brad, so pričali o mladosti predstavljalcev. Domačo igro „Cigani“ priporočamo toplo za gledališke prireditve.

Nemški pisatelj Rozeger je predlagal, naj zberejo Nemci letos 2 milijona kron za šulferajnske šole na slovenskih tleh. Kakor je znano, prelevi taka šola poštenega slovenskega otroka v par letih v najbolj

zagrizenega, najbolj podlega nemčurja, ker se v teh šolah uče zasramovati slovenščino. Poturice, vzgojene v šulferajnski šoli, sovražijo slovenski rod, se sramujejo svoje matere, podajajo prodirajočemu tujcu roko in izdajajo slovenskega brata, kjer le morejo. 20.000 kron so nabrali Nemci v par dneh, po 2000 kron dajejo nemški bogatini v „blagi namen,“ da bi nas ugonobili.

Ogenj pod Golico. Na binkoštno nedeljo zjutraj je ogenj vpepelil selišče Črni vrh nad Planino v radovljiskem okraju. Goreti je začelo na dveh koncih, vsled česar se sumi, da je bilo zažgano. Bližnji sosedi so prišli gasit in so oteli nekaj poslopij, toda tekem dopoldne je začelo iznova goreti tako, da je ogenj vničil še ostala poslopja razen velikega hleva, katerega je obvarovala velika, na sredi selišča stoječa lipa. Selišče še ni bilo obljudeno. Škoda je precejšnja, ker je tudi mnogo lesa zgorelo.

Novi davki. Poslanec Pautc in tovariši so vložili predlog, v katerem zahtevajo, naj se obdačijo vsi predmeti, ki služijo luksusu in so podvrženi modi. Obdačiti se imajo predvsem vsi dražji modni predmeti: modni damski klobuki, elegantna obleka, perilo, dragi moški klobuki in slamniki, luksuriozni vozovi, avtomobili itd. Razen tega se ima uvesti posebna pristojbina za nakup raznih dražjih modnih predmetov. Ti davki bi vrgli vsako leto približno 30 milijonov kron. Kakor zatrjujejo, soglašajo v vladnih krogih s predlogom poslanca Pauca, in je računati s tem, da bo finančno ministrstvo osvojilo ta predlog. To bi bili enkrat pametni davki, ki bi jih plačevali taki, ki razmetavajo denar okoli sebe in si nabavljajo luksurijozne reči, ne pa taki, ki nimajo za sol in kruh. Če vzemo ti davki novim modnim damskim klobukom polovico širine, bodo še vedno dovolj široki.

Kupčije na obroke. V sodnih dvorinah našega okrajnega sodišča se vrše prav pogosto naravnost mučne razprave, ki imajo za podlago takozvano kupčijo na obroke. Toženci pripadajo skoro brez izjeme najrevnejšim delavskim slojem in so se dali zapeljati po dozdevno ugodnih plačilnih pogojih, da so kupili naravnost ničvredno blago za nerazmerno visoke cene. Mala zamuda pri plačilu obrokov je bil prodajalcu že dobrodošel povod, da je tiral že itak dovolj udarjenega kupca še pred sodišče. Na tem mestu smo že svarili ljudi pred takimi obročnimi kupčijami, a kakor kažejo številne sodne razprave, so bila naša dobrohotna svarila naravnost bob v steno. S tem svarimo vnovič vse kupujoče občinstvo in osobito delavske sloje pred takimi obročnimi kupčijami, da si ne nakopljejo po nepotrebnem občutne škode, vsaj imamo vendar dovolj poštenih in solidnih trgovcev, ki nudijo naprodaj pošteno in solidno blago za poštene in solidne cene.

Velika pevška slavnost v Ljubljani. Le še nekoliko dni in napočili bodo slavnostni dnevi 25letnice društva „Slavec“. Slavnostni dnevi, ko sprejme

naše stolno mesto Ljubljana v svoje okrilje tako mnogobrojno število slovanskih pevcev, kakor jih dosedaj še ni imelo priliko pozdraviti. Dospela pa bodo tudi druga narodna društva in korporacije, da prisostvujejo tej veliki narodni slavnosti. Upravni odbor „Slovenske sokolske zveze“ je opozoril vsa v zvezi stoječa Sokolska društva, da se udeleže v čimvečjem številu te slavnosti. Iz Zagreba poroča odličen rodoljub, da vlada tamkaj tako intenzivno zanimanje za „Slavčevo“ 25letnico, da pride samo iz Zagreba okoli 100 pevcev, a iz ostalih hrvatskih pokrajin pa gotovo še najmanj 100 pevcev, ker se po vsej Hrvatski dela veliko propagando, za najobilnejšo udeležbo, osobito še z ozirom na to, ker se ima na tej slavnosti postaviti temelj „Zvezi slovanskih pevskih društev“, katera ideja je nam slovanskim pevcem tako vzvišena, mila in draga. Na novo so prijavila svojo udeležbo: 59. „Merkur“, pjevački zbor trgovskega društva v Zagrebu po veliki deputaciji; 60. „Sloga“, hrv. pjevačko društvo v Zagrebu, korporativno; 61. „Ciril in Metodova podružnica“ iz Škofljice, po deputaciji; 62. „Pjevački zbor crkve sv. Trojice“ iz Karlovca, po številni deputaciji; 63. „Prešern“, bralno in pevsko društvo iz Boljunca, po deputaciji; 64. „Trst“, pevsko in glasbeno društvo iz Trsta, po veliki deputaciji. — Na slavnostnem koncertu in komerzu imajo pevška društva sledeči nastop: 1. Nastop vseh čeških, hrvatskih in slovenskih pevskih društev v velikem skupnem zboru „Slavnostne himne“. 2. Skupen nastop vseh hrvatskih pevskih društev. 3. Nastop pevskega društva „Slavec“. 4. Nastopi posameznih čeških pevskih društev. 5. Nastopi posameznih hrvatskih pevskih društev. 6. Skupen nastop v „Zvezi slovanskih pevskih društev“ stoječih pevskih zborov. 7. Nastopi posameznih slovenskih pevskih društev. Vstopnice za koncert in sicer sedeži po 5, 4, 3 in 2 kroni je dobiti v predprodaji g. Šešarkové v Šelenburgovih ulicah ter opozarjamo vse ljubitelje tako izrednega glasbenega užitka, da si jih že naprej oskrbe, kajti vsled tesnega prostora v dvorani, kjer bode postavljen izredno velik pevski oder, bodo kmalu pošle.

Vspored slavnosti 25 letnice delavskega bralnega društva v Idriji. V soboto dne 24. julija t. l.: ob 9. uri zvečer v telovadnici mestne višje realke slavnostni koncerti. Moški in mešani zbori ter orkestralne točke, sodeluje pomnoženi pevski zbor „Delavskega bralnega društva“ in pomnoženi orkester sl. godbenega društva v Idriji. Po slavnostnem koncertu „komerz v pivarni „Črnem orlu““ z godbo in tamburanjem. V nedeljo dne 25. julija t. l. dopoldne: Do 11. uri sprejemanje gostov. Ob 11. uri pozdrav pred mestno hišo. Vsa pevška društva zapoje Hajdrihovo „Jadransko morje“. Takoj po pozdravu v realčni telovadnici slavnostno zborovanje. Po slavnostnem zborovanju: pri „Črnem orlu“ skupno kosilo. (Kosilo brez pijače) velja za osebo 1 K 50 v.) Popoldne: Ob 1/2 3. uri odkorakajo društva k bratu Janu Grudnu v Jeličen vrh, kjer se vrši velika ljudska ve-

selica s petjem, godbo in plesom. Vstopnina za osebo k veselici 20. v. k plesu za ves čas 1 K 50 v. posamezno 10 v. Opombe: 1. Vsa društva, zlasti pevska posebno opozarjamo na slavnostni koncert, ki bo nudil čim najlepši glasbeni užitek. 2. Udeleženci, ki pridejo v Idrijo že v soboto si v nedeljo dopoldne lahko ogledajo c. kr. rudnik. 3. Udeleženci, ki se pripeljejo v soboto čakajo vozovi na kolodvoru v Logatcu ob 2. uri popoldne, na kolodvoru pri Sv. Luciji pa ob 10. uri v Logatcu in pri Sv. Luciji ob 7. uri zjutraj. 4. Odbor preskrbi vozove proti plačilu, če se mu do 11. julija javi natančno število. Odbor delavskega bralnega društva v Idriji. Ivan Ferjančič, predsednik. Anton Grum, tajnik.

Narodno gospodarstvo.

Ako hočemo bika dolgo časa ohraniti za pleme sposobnega, mu moramo dati pred vsem priložnost k zadostnemu gibanju na prostem (na planem), ker s tem se krepčajo mišice nog, kar je za skok neobhodno potrebno. Za zadostno gibanje bikov skrbimo največ s tem, da napravimo zunaj hleva primerno ograjen prostor „tekališče“, v katero se naj bika vsak dan par ur izpusti, da se zadosti izprehodi. Tudi za bolj lahka dela, kakor vožnjo zelene krme, odvažanje gnoja itd., naj se bika rabi. V hlevu pa moramo skrbeti za to, da ima bik vedno pripraven, svetel prostor, ter da mu dobro nastiljamo, da ne stoji z zadnjimi nogami v luži, ker s tem se mu parklji preveč omehčajo. Tudi preveč krme naj se biku ne daje. Najboljša krma za bika je seno, poleg katerega mu moramo dajati 2—3 kg zdrobljenega ovsa na dan. Tudi nekaj slame naj se mu poklada poleg sena. Za pijačo služi biku najbolje čista, zdrava voda.

Ajdi zejo ustrezemo, ako ji pognojimo z umetnimi gnojili, zlasti z rudninskim superfosfatom, kateri ima v sebi 14% v vodi raztopne fosforove kisline. 100 kg tega gnojila stane 8 K v Ljubljani. Za mernik posetve se ga rabi 25 kg. Pognoji se na ta način, da se ga po strnišču raztrosi in potem podorje. Skrbeti moramo, da ga pravočasno naročimo, ker se nam naročilo lahko zakasni.

Listne uši nam škodujejo s tem, da izsesavajo zelene dele dreves (listje), radi čegar isti v rašči zastanejo in se sifrkujejo. Odpravimo jih, najlažje z 2% raztopino tobakovega izvlečka (ekstrakta). Tobakov izvleček se doli v trafiki in stane kg 2 kroni.

Pepel kot nastelja za perotnino. Lesni pepel je zelo dobra nastelja za perotninske hleve, ker ovije in ohrani perotninske odpadke ter prepreči okuženje zraka v hlevih. Tudi perotninske mrčesi se deloma ugonobi ž njim. Slednje se uspešno doseže, ako se vrže pepel proti stropu in stenam, da se vsede v vse njih razpoke ter pokonča v teh se nahajajoče mrčesi. Perotninski odpadki, pomešani z lesnim pepelom, tvorijo izvrsten gnoj za zelenjadni vrt itd., v katero svrha ga je dobro pomešati s prstjo.

Po svetu.

Kmetijski vstanek grozi v Španiji. 20.000 kmetov se je zvezalo proti veleposestnikom in drugim sesalcem, ki kmeta stiskajo, ki posojujejo kmetom

denar na oderuške obresti. Uporniki zažigajo gozdove, žitna polja in gospodarska poslopja. 100 žandarjev je odposlanih v dotične kraje, toda kmetje še niso odnehali.

Cesar povabljen na zapuščinsko razpravo. V Szegedinu umrli prošt Altiani je zapustil v oporoki cesarju 5 cekinov po 20 kron. — Notar, ki zapuščinsko razpravo vodi, je povabil seveda tudi cesarja kot dediča, ter na povabilu izrečno omenil, da v slučaju, če ne bi prišel, dedščino izgubi. — Obravnava se vrši 8. junija. — Iz kabinetne pisarne je došel nato odgovor: Povabilo sprejeto. Storr, koncipist kabinetne pisarne.

Rodoljubi, podpirajmo le domače trgovce in obrtnike!

Loterijske številke.

Dunaj 16. junija	17	22	29	70	77
Brno 19. junija	70	68	83	67	7

Pecite, pražite, kuhajte Pekatete, saj se dajo te okusne testenine na razne načine pripravljati!

FRANC KRAIGHER

krojaški mojster v Ljubljani
Kongresni trg 5 (Zvezda).

Priporočam se za izdelovanje

oblek za gospode.

Domače in inozemsko blago imam vedno v zalogi.

Cene zmerne! Delo solidno!

Postrežba točna.

Zastopnik

valjčnega mlina **Vinka Majdiča** iz Kranja **Slavoj Jenko** ima zaloge za odjem na debelo v Trnovem in Podgradu.

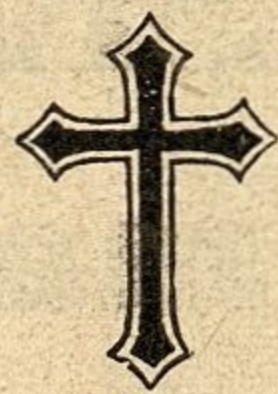
Trgovci: „Svoji k svojim.“

Trpežni folc

navadno strešno opeko „Kavljar“ in zidno opeko izdeluje ter ima v zalogi

Karol Jelovšek

e. in kr. dvorni založnik opek na Vrhniki.

Rodbine Lavrenčičeve, Domiceljeva, Šapljova in Kraigherjeva
naznanjajo tužnim srcem, da je njih ljubi in dobri brat, oziroma stric in svak, gospod

FRAN LAVRENČIČ

hišni posestnik itd.

danes zjutraj ob 1. uri, previden s sv. zakramenti, mirno zaspal v Gospodu.

Pogreb dragega pokojnika bode jutri, dne 16. t. m. ob polu 6. uri popoldne iz hiše žalosti, Maiffredygasse št. 10 na pokopališče Sv. Petra.

Blag mu spomin!

GRADEC, dne 15. junija 1909.

Št. 1069.

Razpis.

Na trirazredni deški meščanski šoli v Postojni je popolniti s **1. septembrom t. l.** mesto šolskega sluge z letno plačo **720 K** in s prostim stanovanjem v šolskem poslopju s prosto kurjavo.

Prošnje, opremljene z zdravniškim spričevalom vlagati so semkaj do 1. julija t. l.

Prednost pri oddaji mesta imajo tisti prosilci, ki so vešči vrtnarstvu.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini,

dne 19. maja 1909.

Pozor krčmarji!

Kadar kupujete **vino** ali **rakijo** ali ob času zorenja grozdje, se Vam priporočam. Stanujem v Poreču že mnogo let in poznam popolnoma tukajšne razmere glede dobrih in manj dobrih vin in se zatorej priporočam vsem krčmarjem, naj se zanesljivo obračajo name pismeno ali ustmeno, ker posredujem v vseh razmerah.

Martin Sreboth, trgovec
Poreč, Istra.

V korist „Družbe sv. Cirila in
Metoda“

ČEŠKO PIVO

Ceške delniške pivovarne v
Č. Budejevicah

■ ■ ■

Zalogi za Notranjsko:

Postojna Trnovo
na Kranjskem.

Nova slovenska trgovina!

Lenasi & Gerkmán, Ljubljana.

Priporoča za pomlad in poletje: Najnovejše kamgarne in druga sukna za moške obleke. =
 Novosti raznega volnenega blaga za ženske obleke in bluže. Najrazličnejših vrst batisti, sateni,
 kambriki. = Velika zaloga perilnega blaga, šifona, gradelna, blaga za rjuhe in platna vseh
 vrst. = Fine garniture, odeje, preproge in zavese. = Solidne cene in točna postrežba!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

Pozor! Kmetje! Pozor!

SVOJI K SVOJIM!

Popolnoma varno in najbolje naložite denar v

Kmečki posojilnici

— v LJUBLJANI —

(nasproti Figovca — v lastni hiši na Dunajski cesti).

Kmečka posojilnica v Ljubljani podpira kmetovalce in je pravi kmečki denarni zavod.

Vloge se obrestujejo po $4\frac{1}{2}\%$

V kmečki posojilnici je naloženo že nad 15 milijonov kron.

Rezervni zaklad čez K 300.000.

Za varnost pa še neomejeno jamči nad 3000 članov. Kmečka posojilnica je edin slovenski denarni zavod, ki je vpeljal hišne nabiralnike vlog.

Svoji k svojim, kmetje!

Svoji k svojim, kmetje!

Kmečka posojilnica sprejema hranilne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar.

Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Posluje vsak torek in petek od 9.—12. ure
 — dopoludne. —

☺☺☺

Obrestuje hranilne vloge po $4\frac{3}{4}\%$ od dne vloge do dne dviga brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila proti vknjižbi po $5\frac{1}{2}\%$ in amortizaciji najmanj $\frac{1}{2}\%$, na osobni kredit po 6% .

☺☺☺

Prošnje za posojila se sprejemajo le ob torkih, posojila se izplačujejo le ob petkih.